

КОНРАД ФИАЛКОВСКИ ПРАВО НА ИЗБОР

Превод от полски: Огнян Сапарев, 1980

chitanka.info

Автоматът затвори входния люк и вътрешността на кабината можеше да се види само на екрана. Тялото лежеше на бялата правоъгълна операционна маса под синкавия блясък на лампата. По него пълзеше черната змия на автомеда, споявайки повърхностните рани.

— ... чукна се при кацането... — каза Толев. — Изключи автопилота, за да се отърве от контролните автомати на полета, и падна в гората. Много бързо угаси скоростта — обясни той.

Фар се извърна от екрана.

— Сам ли летеше? — запита той.

— Сам. Нещастен пикльо. Чул във видеотронията предаването „пилотирай без автопилот“ и започнал сам да води ракетата. Такива типове няма първо да помислят...

— Да не би да е имал авария в управляващите автомати?

— Ами. Радарите от външния сектор на летището го уловиха, когато летеше в забранената зона с прекалена скорост. Много бързал. Сега ще почака...

„Ако изобщо оживее“ — помисли Фар и пристъпи към пулта на операционната зала. Ин вече седеше при хомосимулатора.

— Какво ново, ескулапе? — запита тя.

— Някакъв хлапак. Разбил ракетата при кацане...

— Че да го закърпим — усмихна се тя на Фар посвоему, само с очите.

— Доста се е натрошил...

— Дай ми тогава параметрите на състоянието му и да видим какво може да се направи...

Фар отиде до командните пултове на автомеда и натисна червения клавиш „дай информация“. Винаги се учудваше, че предаването на данни за състоянието на болния до хомосимулатора става толкова бързо. За по-малко от минута хомосимулаторът научаваше за анатомията и физиологията на човека повече, отколкото той за цялото си следване. При това информацията беше не за човека изобщо, а за този един-единствен организъм, който лежеше в кабината на автомеда.

— Ако бях хомосимулатор, щях да завърша следването за пет минути — беше казал веднъж на Ин.

— И щеше да бъдеш скучен, тясно специализиран автомат, с който бих издържала най-много четири работни часа дневно. Като оставим настрана факта, че щеше да имаш електрокристална структура; в най-добрия случай — с разноцветни кристали...

— За да ти доставя удоволствие, щях да запазя белтъчната.

— Но тогава, неосъществени автоматите, нямаше да ти стигнат пет минути.

— Е, аз щях да бъда гениален автомат...

— И най-гениалният автомат не може да поправи факта, че импулсът в белтъчното влакно се движи десетки хиляди пъти по-бавно, отколкото в проводниците.

Да, беше тогава, когато се връщаха в къщи след бурята. Сигурно е било пролет, защото листата на дърветата бяха малки и много зелени. Вървяха по широкия сив път на виробусите, който блестеше след дъжда. Бяха измокрени и трепереха от студ, макар че вървяха по средата на пътя и слънцето грееше. Отстрани стояха автомати, по тях още се стичаха струйки вода; бяха информатори и от онези, които раздават бонбони на децата, тръгнаха на екскурзия. Не бяха забелязали дъжда, не им беше студено и както винаги, мигаха с лампички, щом усетеха тяхното присъствие. И тогава каза, че би искал да бъде автомат, пък дори и хомосимулатор. После ги взе някакъв виробус и си сушиха скафандрите на инфрачервените емитери...

Лампичката над клавиша „дай информация“ угасна и забръмча зумер. Хомосимулаторът вече знаеше всичко. Там, в дълбочината зад пултовете, зад бронираните плочи в белите висулки на кристалите, оплетени от несиметричната мрежа на проводниците, кръжаха импулси и техните очертания съответствуваха на работата на сърцето, белите дробове, черния дроб, преминаването на кръвните телца през капилярните съдове и движенията на диафрагмата при дишането. Сега беше достатъчно да запита хомосимулатора как организмът ще реагира на кръвопреливане или на каквото и да е друго нещо и той ще отговори веднага, и Фар предварително ще знае какво ще стане с болния при прилагане на една или друга процедура. Ще знае, защото хомосимулаторът е електрокристален модел на организма — в случая на организма на този младеж...

— Дай ми пулса — обърна се към Ин.

— Сто и шестдесет в минута.

— Налягане?

— Четиридесет милиметра живачен стълб. Фар, той не диша самостоятелно...

— Виждам, че автопултомагът диша вместо него. Да не мислиш, че съм сляп — добави наум.

— Температурата пада — обади се Ин отново.

— С каква бързина?

— Не зная.

— Как така, математик ли си, или не?

— Не мога да ти помогна. Нали не искаш да ти я измисля. Хомосимулаторът мери средната скорост на падането на температурата, а не нейните моментни колебания...

— Провери, моля те, автоматичните комплекти за първа помощ — каза Фар вече спокойно.

— Нормално, работят нормално. Той страшно се поти... — добави Ин вече по-тихо.

Знаеше за това само от индикаторите, светещи на пулта пред нея. Вътрешния вид на кабината и младежа на операционната маса виждаше пред себе си на екрана само Фар. Но той не гледаше екрана. Боеше се, че ако погледне към момчето, то ще умре. „Би трябвало да умре по пътя дотук. Не е умрял, значи, има великолепно сърце, дробове и нервни центрове. И, значи, тук също не може да ми умре...“ Прехапа език. Винаги си прехапваше езика, когато се ядосваше...

— Определи вероятното време на спиране на кръвообращението. — Каза: спиране на кръвообращението, а си помисли — смъртта!

Ин чакаше този въпрос. Знаеше, че накрая ще запита, ако сама не му каже, и знаеше колко много мрази да задава този въпрос.

— Около четири часа — каза и му се усмихна по своя начин. Фар дори не си беше помислял, че още някой може да се усмихва така. Но в момента това само го раздразни.

Някога, доста отдавна, се скараха поради тази причина. Тогава операцията не беше сериозна, някакво счупване на крак или нещо подобно, което автомедът и сам знае от игла до конец и почти не пита лекаря. Тогава, между подаването на поредните параметри тя каза неочаквано:

— Фар, след операцията ще летим ли до Петрон?

Не отговори.

— Наистина ли не искаш? — запита тя.

— Дай следващия параметър и най-после мисли за това, което правиш.

— Хайде сега. Нали ти давам данните, които ти трябва. Пък автомедът и сам ще свърши всичко. — Тя беше явно засегната.

— Слушай, Ин — запита я после, когато вече излизаха от болницата, — нима на хомосимулатора ти винаги се чувствуваш като на упражнения?

— Как като на упражнения?

— Нали ми разказваше някога, че когато по време на следването си се специализирала в теорията на хомосимулацията, хомосимулаторът бил настройван така, че да съответствува на някой труден случай — но само настройван, защото болен там изобщо не е имало...

— Е да. И какво?

— Дали ти в операционната зала... — запъна се той.

— Разбира се, че не... Давам си сметка, че там има човек, и правя всичко, както трябва...

— Но си една такава...

— Не се вълнувам от това като тебе ли? Нали това искаш да кажеш?

— Да.

— Знаеш ли — каза тя много сериозно, — ако това можеше да помогне на онзи, който лежи на масата, щях да се вълнувам и ядосвам колкото може повече. Но нали няма да помогне, защо трябва да върша неща, които нямат смисъл?

Той не отговори. Гледаше надолу към каменните стълби, които водеха от болницата към хелидрума. „Така би се аргументирал един автомат сигурно — помисли той, — само че засега не са създадени толкова сложни системи.“

— Е, какво, ще отговориш ли? — Ин не се признаваше за победена.

— Карай да върви! — махна с ръка Фар. — Летим за Петрон!

Хукнаха по стълбите към хеликоптерите, които долу, върху сивата плоча на хелидрума, изглеждаха като цветни бръмбари. После летяха сред белите стада на облаците в ниското следобедно слънце, докато видяха дългата сянка на гърбицата на Петрон.

Петрон беше самотно възвишение, издигащо се направо от равнината — сякаш някой я беше натиснал отдолу, изпод земята, с гигантски пръст. Под самия връх имаше малко летища за хеликоптери, а по-надолу — развалини от древна астрономическа обсерватория още от времето, когато хората са наблюдавали звездите от Земята през телескопи. Най-отгоре на върха стърчаха няколко големи скали и Ин, която помнеше още от детските години разни вълшебни приказки, казваше, че именно тук някога са се събирали вещиците. Тогава, катерейки се към върха, забелязаха, че върху скалите има някой.

— Една от твоите вещици — каза Фар. — Долетяла е с метла, защото никакъв хеликоптер не се вижда.

Оказа се младеж, висок младеж в обикновен сив скафандър. Гризеше стрък трева и гледаше слънцето — червеното, вече залязващо слънце. Седнаха на другата скала, а той се заглеждаше в тях. После стана и се приближи.

— Може ли да седна при вас? Изглеждате толкова симпатични.

— Симпатичните магарета и през девет дерета се подушват — засмя се Ин.

— Извинявайте, но още не мога да свикна, че тук има толкова хора и можеш ей така да седиш на камъните.

Ин се засмя високо. Фар се огледа, но освен тях наоколо нямаше никого. Младежът съвсем се смути.

— Знам, че тук сме само тримата, но аз се върнах от Марс едва преди два дни...

Фар отмести очи от индикаторите на кръвопреливането и погледна през рамо към Ин.

— Имаш ли данните на първоначалната диагноза?

— Да. Счупен череп. Парче от костта в зрителния център.

— Трябва веднага да се измъкне...

— ... три ребра счупени, левият крак раздробен... а освен това не може да диша...

— Чакай, а температурата на тялото?

— Не се безпокой. Покачва се.

— Е, не е съвсем фатално — каза Фар с облекчение и за пръв път погледна в упор не индикаторите, а Ин, но тя не го забеляза. Наведена

над командното табло на хомосимулятора, тя внимателно избираше и натискаше квадратните клавиши върху голямата шахматна дъска на пулта.

... Кръвопреливане, анестезиращи средства, успокоителни...

— Затопляне — подсказваше той.

— Да, затопляне... и това май е всичко, което досега щеше да направи автомедът? — Тя погледна Фар.

— Може би всичко. А можеш ли да ми обясниш защо го правиш? Нали виждаш, че болният вече излезе от комата.

— Не мрънкай. Не можеш да се откажеш от това. Винаги си бил такъв... — добави тя, сякаш в този миг ѝ се проясни. — Човек, който по принцип има право...

Не знаеше дали тя говори сериозно. Никога, откакто се познаваха, не беше наясно с това. Дори и когато говореше подобни неща, имаше вид на човек, който след миг ще се засмее. Той само сви рамене...

— Свършвай с този тест на хомосимулятора.

Тя кимна с глава, но продължи мисълта си:

— ... защото е трябвало да се родиш преди няколкостотин години, когато лекарят е имал право просто защото е бил лекар... — Тя натисна клавиша за включване и кривите по екрана на хомосимулятора се заизвиваха. — Тогава, в онези времена, лекарят идвал, преглеждал пациента, поставял диагноза и бил винаги прав... освен ако друг лекар не постави друга диагноза...

— В това е имало нещо от изкуството... — усмихна се Фар. — Но после се появили математици, кибернетици и семантици и построили разни автомати като автомедата или хомосимулятора... и сбогом, изкуство... Така ли е, Ин?

— Горедолу. Но в този момент благодарение на хомосимулятора мога да ти кажа, че болният е излязъл от комата...

— Знаех това и без теб...

— Грещиш... Само си предполагал, както онези някогашни лекари. Знаеш го едва сега... Слушай, Фар — добави тя вече с друг тон, — този ще прескочи ли трапа?

— Не зная. Това е едва първият етап... Ще оперираме...

— А ако се консултираш с професора и предадем пълна информация за операция на екипа на Рон — нали той приема

дежурството след нас.

— Не. Веднага започваме сами.

„Какво ѝ стана? — помисли Фар. — Защо по дяволите не иска да оперира. Не, това не е в стила на Ин... Тя винаги... дори след онова... винаги е работила така, както по-добре не може. Изобщо тя е чудесно момиче, а аз съм глупак... кръгъл глупак...“

— Един момент... — Ин стана от пулта и отиде до телевизифона в ъгъла на стаята. — Локална информация... — каза и почака, докато на екрана се появи информаторът.

— Навреме ли пристига суперстратосферът от VI спътник?

— Закъснение десет минути — отговори информаторът.

— ... а, добре. Благодаря.

VI спътник. На VI спътник беше тренировъчният лагер на Даза — онзи хлапак от Марс... Разбра това съвсем случайно — както впрочем и всичко останало. Наистина, направи му впечатление, че Ин е някак особена, но на математиците винаги им има нещо. Едва тогава, по време на онова ранно дежурство... Беше още съвсем здрачно, когато кацна на хелидрума. Изскочи от кабината и гледаше как постепенно забавящият се ход на витлото заприда утринната мъгла над храстите, заобиколили плочата на летището. Чуваше само бученето на витлото и когато то най-после спря, настъпи пълна тишина. Звездите вече не се виждаха, светеха само синкавите правоъгълници на прозорците на болницата. Чакаше Ин. Искеше да я посрещне тук... Чака дълго, докато най-после чу неясно остро бръмчене. Хеликоптерът се приземи в средата на хелидрума. В кабината бяха те двамата. „Това е друг хеликоптер“ — помисли отначало, но после видя дългата коса на жената и разбра истината. Сега малко жени освен Ин носеха дълги коси — по древен образец. Те изскочиха от кабината и се целунаха кратко, като за довиждане. После гледаше как Ин тича по стълбите, по обикновените каменни стълби, на които понякога седяха през лятото, когато беше горещо. Гледаше след нея, докато тя изчезна във вратата на болницата. После бавно тръгна по плочата на хелидрума. Онзи хлапак го беше видял и го чакаше.

— Съжалявам, че така се получи — каза той.

Фар не каза нищо, но се чувствуваше зле.

— Всичко стана така неочаквано, че не успяхме да поговорим с теб — добави онзи. — Тя днес щеше да ти каже всичко...

— ...

— Сигурно ми се сърдиш, Фар. Аз бих дошъл най-нормално при теб, но мога да напускам VI спътник само за няколко часа. Там е тренировъчният ни лагер — ще летя към външните планети — обясни той. — Слушай, за нея това ще бъде тежък разговор... Помогни й някак. Тя много те обича... и затова ще й бъде трудно...

— Не се тревожи за нея. Ще се справи... — Фар отмина хлапака и тръгна към стълбите. Беше вече ясно, светлините в прозорците гаснеха.

Между пултовете нещо натрапчиво бръмчеше. По съвсем сивия до този миг екран се появиха проблясъци.

— Върна се в съзнание — каза Ин.

— Включи анестезиращото поле.

— Включено е...

„За какво ли си мисли сега това момче — размисли се Фар. — Може би си спомня последните мигове преди катастрофата и вижда светкавично приближаващите върхове на дърветата. Но нали той нищо не вижда. Може би е разбрал тъкмо това и се е изплашил... Изплашил се е тъй, както не можеш да си представиш...“

— Сигурна ли си, че не вижда? — запита Фар.

— Съвсем. Частица от костта натиска разклонението на зрителния нерв. Помисли си, Фар, едно мръдване на кормилото и изведнъж става всичко това... Даза казва, че всички трябва да се научат да управляват ракета. — И разбирайки, че е казала нещо излишно, добави: — Тогава не би имало такива катастрофи...

— Имаш ли всички данни? — прекъсна я той.

— ... морфология, хемоглобин, хематокрит... алкален резерв...

— Достатъчно. Тогава започваме.

Приближи плътно до пулта и пъхна длани направо в централния разпределител на автомеда. Направи няколко бързи движения с пръстите, докато на екрана се появи черепът. Настрои емитерите на по-висока честота на излъчване. Голата, тук-там разкъсана кожа на главата изчезна и Фар видя костите, по-големи и по-малки отломъци. С

края на окото забеляза, че Ин стана и дойде зад него. Увеличи честотата и сега вече виждаше частицата от костта, попаднала в нерва. Бавно, сякаш се боеше да не докосне черепа, натисна манипулатора на автомедата и зачака да види сянката на автоктора на екрана. Ясно виждаше неговото тънко, удължаващо се хоботче.

— Премини на контрол — нареди на Ин.

По-скоро усети, отколкото видя, че тя се отдалечи. Изцяло се беше съсредоточил върху екрана. Чакаше, докато хоботчето се насочи точно срещу частичката. Тогава натисна превключвателя и изображението на екрана промени формата и пропорциите си. Сега Фар виждаше така, сякаш очите му се намираха на края на хоботчето на автоктора.

Провери още веднъж всичко и включи автомедата на изпълнение. Автомедът свърши всичко за част от секундата. Със сигурност, каквато притежават само автоматите, той отмести с вибратора костите и тъканите, махна частицата и мигновено запали зелената светлина на изпълненото нареждане.

Фар прекъсна за момент работата и отметна косата, която падаше в очите му.

— Как е контролът? — запита той.

— Има контрол.

— Ще махна от главата и останалите парченца от костта.

Върна на нормално увеличение и намери следващото парченце. После по същия начин насочи към него автоктора, а останалото изпълни автоматът. Всеки път автомедът действуваше безупречно. Най-накрая оправи и изкривената очна орбита.

— Сега ще прекъснем за малко — каза Фар.

Усмихна се на Ин, беше доволен, че всичко върви така добре. Гледаше пълзящите по екрана белезникави проблясъци. Пострадалият беше в съзнание.

— Провери дали вижда — помоли той Ин.

— Провери ти. Извинявай за момент. — Тя отново отиде до телевизифона.

— ... суперстратосферът кацна... преди минута... благодаря.

Фар включи мигащата жълта лампичка в операционната кабина. Проблясъците бяха интензивни. Пострадалият сигурно виждаше. „Какво чака — помисли той, — все пак не може да е уговорила среща с него точно сега...“

— Провери на хомосимулатора какво още трябва да правим...

— Още ампутация на левия крак — отговори тя веднага.

— И нищо повече?

— Засега нищо. Впрочем по-добре да почакаш...

— Мини пак на контрол — каза Фар и отново се прилепи до екрана.

— Има контрол — отговори тя.

Манипулацията беше от онези, които автомедите извършват сами, по вътрешната програма. Продължи само миг. „Най-сетне ще мога да стана от пулта и да се раздвижа“ — помисли Фар. Усецаше как кракът му се вдървява.

— Пулсът се усилва — изведнъж каза Ин.

— Колко?

— Над сто и шестдесет.

— Ритмичност?

— Неправилна. Ето, виж сам — посочи тя кардиоскопа.

Да, пулсът не беше равномерен... и при това спадаше. „Недостатъчно кръвообращение“ — помисли Фар.

— Честотата на пулса пада.

— А хомосимулаторът?

— Показва, че е необходимо изключване на сърцето. Ще то изключиш ли?

— Почакай. Подай възбуждане с полето.

Ин кимна с глава. Фар затвори очи и зачака.

— Има ли резултат? — запита накрая.

— Нищо. Пулсът е накъсан. Налягането пада... Виж кардиоскопа.

Погледна екрана. Линията се извиваше, тук-там нагоре стреляха белите игли на импулсите. „Пълен хаос — помисли си. — Безредни спазми със спадаща амплитуда. Значи, край.“

— Ин.

— Да.

— Ще му включа изкуствено сърце. Засега външно... В гласа му се криеше въпрос. Не можеше сам да се реши.

— Да — каза тя тихо. — И хомосимулаторът показва същото...

Не гледаше, когато автомедът отвори гръдния кош на момчето. Включването на сърцето трая няколко секунди. После пулсът и налягането се нормализираха. Само екранът на кардиоскопа беше сив и празен. Ритъмът на работата на изкуственото сърце не се проверява с кардиоскоп. Както във всеки друг автомат, достатъчно е на предната му плоча да свети червената контролка. Лампичката вече светеше съвсем пред очите на Фар.

— После ще му се присади изкуствено сърце с радиоактивна батерия — каза Ин. — Казват, че в слънчевата система има няколкостотин души, които живеят с такива сърца...

— Трудно се живее с такова сърце... а освен това той не диша.

— И какво ще правиш?

— Не зная. Мога само да чакам и да проверявам шансовете му на хомосимулатора. За центъра на дишането в мозъка. Ако този център не започне работа, ако не изпрати импулси до гръдните мускули, това момче никога няма да диша само, а нямаме автомат, който да му замести центъра на дишането.

— Глупава история... — каза Ин.

Казвала го беше някога.

Връщаха се с виробуса от болницата. Същия ден, когато ги срещна рано на хелидрума. Във виробуса пътуваха още двама студенти, шумно дискутиращи за безвихровите полета, и някакво момиче с огромна чанта в десен от преливащи разноцветни кръгове. Момичето се вглеждаше в косата на Ин с онова любопитство и уважение, с което се разглеждат музейни експонати. Имаше черна, късо подстригана коса.

— Ще си отрежеш ли косата? — запита я тогава Фар. — Той сигурно не харесва дългата коса...

— Ще я отрежа... — кимна тя.

— А когато той полети към луните на Сатурн... ще имаш съвсем къса руса косичка, къса като на това момиче...

Тя пак поклати глава.

— Изобщо глупава история е този негов полет — каза тя. — Там математици от моята специалност не им трябват. Избрала съм не особено космическа специалност. В базите на Сатурн имат малки автоматични хомосимулатори.

Малки хомосимулатори... Ако имаха само малък хомосимулатор, това момче вече щеше да бъде мъртво... — Погледна в екрана. Пулсът беше равномерен и Фар можеше най-после да стане. Разходи се веднъж-дваж покрай автоматите и погледна през прозореца, в който биеше вятърът. Под ниските сиви облаци, подхвърлян насам-натам от поривите на вятъра, се приземяваше малък червен хеликоптер. Погледа малко как автопилотът уравнисява с кормилото поривите на вятъра, после погледна влажната плоча на хелидрума и помисли, че лятото вече си отива.

— Фар — обади се Ин зад гърба му, — нищо не става...

— Опитай още веднъж. Винаги има шанс да започне сам да диша...

— Добре, ще опитам още веднъж... — каза тя без особена надежда.

— Преди това провери дали хомосимулаторът има нови данни за състоянието му. Всеки миг нещо може да се промени...

— Проверих.

Обърна се рязко от прозореца и се приближи към нея.

— Тогава провери още веднъж — каза твърдо. — Провери десет пъти, това не е шега. Ако той не започне да диша сам... някога ще трябва да го изключим от автопилотомата и тогава край.

Застана зад нея, наблюдаваше как натиска клавишите, как на екрана се появяват, раздвижват и гаснат кривите...

— Няма. Наистина няма никакви шансове. Виж — посочи тя един от екраните. — Ей тази незначително, едва забележима извивка на тази крива са всичките шансове на това момче да живее според хомосимулатора. Те са никакви, практически никакви, защото са в границите на допустимата грешка на автомата. Разбираш ли, може би това дори не са никакви шансове, просто автоматът греши за тази част от процента...

— И тогава какво?...

— Не зная, наистина не зная. Аз повече не мога да му помогна... Изчисленията показват, че не може да оживее, няма да успее да си поеме дъх.

„Нима всичко беше напразно! «Той няма шансове — казва Ин, по-точно — хомосимулаторът. — Няма шансове, не може да му се помогне...» Фар си прехапа езика. — Глупав хапльо, защо трябваше да кацаш без автопилот... А пък математиците подхождат към него, сякаш строят мост. Мостът не издържа, мостът може да се разглоби... и даде за претопяване. И няма защо да се нервираш, понеже нищо не може да се направи... Глупав... ужасно глупав пубертетник...“ — Отиде до пултовете на автомеда и погледна екрана, в който се виждаха масата и тялото. Завито в пашкула на автомеда, то приличаше на ларва от чудато насекомо. Изведнъж видя окото. Едно око, защото другото беше скрито под бинтовете, око с широко отворена зеница, вперено право в екрана...

Отскочи, сякаш това око действително можеше да го види и погледна пулсиращите контролни светлини на автопултомата. „Момчето е в съзнание... сигурно разбира, че лежи в автомеда... и мисли, че най-страшното е вече минало. А аз трябва да превключа лоста на пулта, да гледам как светлините на автопултомата гаснат и как той започва да умира...“

Отново отиде до прозореца, но не видя нищо — беше завалял дъжд. „А може би все пак да опитам...“ Всъщност мислеше за това от самото начало, но се боеше... Макар че ако нервните центрове изпращат работни сигнали до всичките органи на организма като съответна серия от импулси, би могло и отвън в повредения център да се въведе електрод и чрез него да се изпратят същите импулси. Така си мислеха тогава с Рон. Това щеше да бъде нещо като централно изкуствено дишане... Вместо да се натиска гръдният кош, отвън се подава само двигателна команда до центъра, от центъра по нервите импулсите отиват до мускулите, а мускулите, свивайки се, увеличават обема на гръдната клетка и човек диша. И тогава, също както при изкуственото дишане, възбуденият нервен център ще подхване работния ритъм.

Фар се обърна гърбом към прозореца. Беше решил.

— Ин!...

Отново разговаряше по телевизифона.

— ... да, кажете му да почака...

— ... той казва, че е много спешно — на екрана блестеше плешивината на Толев.

— Ей сега свършвам операцията и излизам... Една минута...

Тя свърши разговора и погледна към Фар.

— Какво смяташ да правиш?

— Ще възбудя неговия център на дишането с външна програма.

— Дали ще успееш? — Тя отиде до пултовете и се облегна.

— При опитните животни...

— Знам. Четох статията, която написахте с Рон. А откъде ще вземеш външна програма...?

— Както в нашите опити.

Тя обърна глава от екраните и се вгледа в него внимателно, много внимателно.

— Ти?... — запита накрая.

— Да.

— Но това няма смисъл... А корелацията...? Нали установихте, че понякога настъпва блокиране на импулсите в този управляващ здрав център...

— Само в двадесет процента от случаите.

— Значи, веднъж на пет опита. Това е много... А откъде знаеш как ще бъде при човека? Може процентът да е по-голям... Не трябва да рискуваш! Нямах право!

— Иначе той ще умре. И ти го знаеш най-добре...

— Няма как. Не си виновен ти. Нали направихме всичко... и хомосимулаторът смята, че случаят е безнадежден... Не се знае дали ще го спасиш, а така може да умрете и двамата. И ти ще умреш само защото той се е разбил поради собствената си глупост... Абсурд.

— Няма значение защо се е разбил... Аз съм лекар, Ин...

— И какво от това... Времето на големите епидемии, когато лекарят е лекувал и умирал, и въпреки това е лекувал, е вече история... Днес животът на човека, твоят живот, е твърде ценен, за да го рискуваш...

— Не е истина... и щеше да е много лошо, ако стигнем дотам... Щяхме да бъдем като автоматите... Автоматът не може да влезе в атомния реактор, по никакъв начин не може, защото има контур за самосъхранение... А човекът може... и затова е човек...

Вече не го гледаше. Беше пренесла поглед към екраните, където кривите се виеха, наслагваха и стреляха нагоре с иглите на импулсите.

— Кой ще проведе операцията? — запита тя.

— Аз.

— Сам?

— Да. Сам.

Нима тя наистина смята, че този един-единствен електрод в мозъка е в състояние да му попречи на операцията? Та електродите изобщо не се усещат.

— Ще ти приготвя автомедата — каза тя.

— Ин — извика я Толев от екрана на телевизифона. — Ин, момчето не можеше повече да чака и замина обратно за VI спътник. Помоли ме да ти повторя, че летите на Марс... Неговите ръководители били съгласни...

„Значи, това чакаше тя — помисли Фар. — На марсианските бази има хомосимулатори...“

— Добре. Благодаря — каза Ин, но дори не погледна към Толев. Стана и отиде до автомата.

— ... ще ти приготвя автомедата и можем да започваме. Освен това повиках Рон. Той ще ти сложи електрода.

„Натиснала е алармения бутон и Рон веднага ще се появи — помисли Фар. — Винаги е било така. Никога не успях да предвидя какво ще направи... Разбира се, сега Рон тича по коридорите от другия край на болницата и си мисли, че кой знае какво е станало.“

Когато Рон се втурна в кабинета, Ин не го остави да си отвори устата.

— Присади на Фар електрод в центъра на дишането, много е спешно, затова те алармирах — каза тя.

— Електрод? На Фар? Какво му е станало?

Извънневронна трансмисия, възбуждане на неактивен център чрез импулси, предавани от здрав център. Както при вашите опити...

— Ама, Фар...

— Не спори с него, Рон. Вече го правихме. Сложи му електрода. Фар кимна утвърдително.

— Сложи го — каза той.

— Както искаш, но нали знаеш...

— Знам. Мислих за това.

Рон отново погледна Ин.

— Добре — съгласи се той. — Фар, влез в резервната кабина... Хич не боли — добави, сякаш имаше пред себе си пациент. Кабината беше малка. „Като стоях там, отвън, никога не допусках, че е чак толкова малка — помисли Фар. — Операционна маса, бяла, правоъгълна, като онази, на която лежеше момчето, голяма ярка лампа и още толкова място, колкото да легнеш на масата.“

Легна и беше мигновено покрит с бял пашкул. Автомедът го докосна леко по главата. „Анестезиращ електрод“ — успя само да помисли и после настъпи кратко замайване. Кратко само за него, защото в действителност изтекоха минути, манипулацията беше извършена и в дихателния център на мозъка му вече имаше електрод. Пашкулът изчезна. Привдигна се и усети, че на главата си има шлем... — „Този шлем е сега част от черепа ми — помисли. — Там са усилвателите, малки блестящи кристалчета с чудновато завихрена атомна мрежа, които ще уловят импулсите от електрода от центъра, ще ги усилят, а после ще ги предадат на проводниците, които отиват навътре в черепа на момчето...“

Излезе от кабината и отиде до командните пултове.

— Може би е по-добре аз да извърша манипулацията — каза Рон.

— Не! — Фар седна пред екрана и се вгледа.

— Фар, какво ти е? — Ин сложи ръка на рамото му.

— Нищо. Върви при хомосимулатора и мини на контрол. Веднага започваме...

Тя отиде до автомедата. „... А после ще отлети на Марс — помисли той. — Ще получавам видеопожелания за Нова година, видеочеститки от червената марсианска пустиня, когато при нас ще бъде зима и ще пада сняг. А после вече нищо няма да получавам, защото пожелания не се изпращат вечно... И при хомосимулатора ще седне някой друг младеж или момиче и при операциите ще ми отговаря «има контрол»...“

— Има контрол — каза Ин над командните пултове.

Фар автоматично засили увеличението и отново видя разкъсаната тук-там кожа на черепа на момчето. После натисна съответните включватели на автомедата и вече нямаше нито кожа, нито череп, само на екрана пулсираше мрежата от вени и артерии на седефеносивия мозък.

Изключи автопултомата и мислеше вече само за сивите тъкани на екрана, размествани от електрода, който търсеше центъра. Когато беше сигурен, че е намерил зрителния център, затвори веригата, свързваща неговия мозък с онзи... Подсъзнателно очакваше болка, но не усети нищо.

— ... трепнаха... мускулите трепнаха — каза Ин, но през цялото време гледаше към Фар.

„Значи, улучих. Неговият център реагира и мускулите му трепнаха... — помисли Фар — сега малка поправка...“

Премести електрода с част от милиметъра.

— По-добре... сега е по-добре. — Ин стана и се приближи към Фар. — Ти как...

— Връщай се при пултовете! — я срязва Фар.

Да, мускулите се движеха, забележимо увеличавайки обема на белите дробове на момчето. Сега чакаше възбужданият център да поеме ритъма...

— Виж в екрана разпределението на напрежението в клетките на центъра.

— Имаше някакви проблясъци... чакай — Ин се наведе над екрана, — там има някакво протичане на напрежение...

Фар изключи веригата и импулсите от неговия мозък вече не протичаха по проводниците. И все пак там, на екрана, се виждаше неравномерно, разлюляно пулсиране.

— Той диша — каза Фар.

— Диша, наистина диша... — повтори Ин, която се беше вторачила в екрана така, сякаш за първи път виждаше подобно нещо... — Той ще живее, Фар.

— Поздравления! Успя — каза Рон. — Дай сега новите му параметри на хомосимулатора, а ти се връщай в кабината...

... И отново лежеше в малката кабина на бялата маса, под огромната лампа, а когато излезе оттам, видя равномерния ритъм на дишането в един от екраните на хомосимулатора и като че ли беше щастлив...

Погледна още веднъж към Ин и Рон, наведени над пултовете... и излезе от кабината. Закърпеният от автомедата череп го наболяваше, но той не му обръщаше внимание. Слезе по каменните стъпала на хелидрума. Дъждът беше спрял, по неравните плочи блестеше вода.

Фар тръгна косо към цветния хеликоптер. „Това беше най-трудната операция на нашия екип — помисли той. — Жалко, че е последна...“ — Обърна се и тогава видя Ин. През сивата плоча на хелидрума, прескачайки локвите, тя тичаше към него.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.